

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 211/06-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. júna 2006 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. M. B., bytom R., vo veci namietaného porušenia jeho práv podľa čl. 14 a čl. 16 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práv podľa čl. 2, čl. 7, čl. 8 a čl. 25 Všeobecnej deklarácie ľudských práv uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 23 Co 75/2006 z 28. februára 2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. M. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. mája 2006 doručená sťažnosť Ing. M. B. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho práv podľa čl. 14 a čl. 16 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „pakt“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práv podľa čl. 2, čl. 7, čl. 8 a čl. 25 Všeobecnej deklarácie ľudských práv uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 23 Co 75/2006 z 28. februára 2006.

Zo sťažnosti a z príloh, ktoré k nej sťažovateľ pripojil, najmä z kópie uznesenia krajského súdu sp. zn. 23 Co 75/2006 z 28. februára 2006 vyplýva, že napadnutým uznesením bolo potvrdené ako vecne správne uznesenie Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 13 C 93/2005 z 23. januára 2006, ktorým bolo odmietnuté podanie sťažovateľa pre nesplnenie náležitostí riadneho návrhu podľa § 43 Občianskeho súdneho poriadku.

Okresný súd vychádzal z toho, že podanie sťažovateľa napriek tomu, že bol vyzvaný na odstránenie jeho väd, *„neobsahovalo obligatórne náležitosti (absencia riadneho a zrozumiteľného petitu) a táto neúplnosť bránila jeho vecnému vybaveniu“*.

Krajský súd dospel v rámci odvolacieho konania pri preskúmaní veci k názoru, že z podaní sťažovateľa *„nie je možné presne určiť žalobný návrh, petit, teda to, čoho sa navrhovateľ domáha, a takto naformulovaný petit nie je možné materiálne vykonať a to vo všetkých jeho častiach.*

Vychádzajúc z ústavných princípov nestrannosti súdu a rovnosti postavenia účastníkov pred súdom je neprípustná dedukcia súdu, ktorý by bezprostredne vlastnou činnosťou nahrádzal plnenie povinnosti účastníka. Výklad nejednoznačne prejavenej vôle účastníka súdom tak, aby spĺňala náležitosti návrhu na začatie konania, by presiahol akceptovateľnú mieru a v podstate by sa rovnal suplovaniu miesta a povinnosti účastníka v súdnom konaní, čo je v rozpore s pozíciou a úlohami súdu, ktorému neprináleží nahrádzať, ani modifikovať dispozitívne úkony jednotlivých účastníkov.

Vzhľadom na to, že v tomto prípade pri absencii petitu sa jedná o taký nedostatok konania, pre ktorý nie je možné v konaní pokračovať a tento nedostatok nebol odstránený ani v čase rozhodovania odvolacieho súdu, krajský súd sa s názorom prvostupňového súdu stotožnil...“.

S takýmto odôvodnením napadnutého uznesenia krajského súdu sťažovateľ nesúhlasí a vyslovuje názor, že *„Krajský súd neumožnil žalobcovi dovolať sa svojich práv a vo svojom uznesení porušil medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách“*.

Sťažovateľ poukazuje predovšetkým na to, že mu nebolo umožnené realizovať jeho právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, „... pretože žiadny súdny proces nebol a súd sám od seba vyniesol uznesenie, ktoré doručil žalobcovi“.

Okrem porušenia označených práv sťažovateľ v sťažnosti namieta aj porušenie viacerých ustanovení (v súčasnosti už zrušeného) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 277/1994 Z. z. o zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zdravotnej starostlivosti“) a zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení zákona č. 539/2005 Z. z. (ďalej len „antidiskriminačný zákon“).

Sťažovateľ na základe uvedenej argumentácie navrhuje, aby ústavný súd podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a po jej prerokovaní rozhodol týmto nálezom:

„Krajský súd v Žiline porušil vyššie uvedené ľudské práva žalobcu a zákony, a tým spôsobil značnú nemajetkovú ujmu žalobcovi, je povinný za spôsobenú nemajetkovú ujmu zaplatiť žalobcovi finančné zadostučinenie vo výške 10 000 000,- Sk (slovom desať miliónov Slovenských korún) do troch dní od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku.

MUDr. A. T., MUDr. E. H., Ž. samosprávny kraj, JLF UK a MFN v M., Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky, sú povinní zabezpečiť žalobcovi liečbu paradentózy na úrovni súčasnej lekárskej vedy v oblasti paradentológie.

Ministerstvo zdravotníctva Slov. republiky je povinné zabezpečiť MUDr. T., MUDr. H., MUDr. S., MUDr. K. a MUDr. V., ďalšie štúdium lekárskeho štúdia, aby sa zvýšila ich odborná úroveň a nemali problém rozlíšiť paradentózu od sexuálnych problémov.

MUDr. T., MUDr. H., Ž. samosprávny kraj, JLF UK a MFN v M., Ministerstvo zdravotníctva Slov. republiky sú povinní od svojho doterajšieho konania proti žalobcovi

upustiť a musia sa žalobcovi písomne ospravedlniť za svoje doterajšie konanie proti nemu a musia so žalobcom zaobchádzať tak, ako to vyžaduje zákon č. 365/2004 Z. z.“

2. Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

3. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné sťažnosti alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Vychádzajúc z obsahu sťažnosti podstatou námietok sťažovateľa voči označenému uzneseniu krajského súdu je to, že potvrdením uznesenia prvostupňového súdu, ktorým bolo odmietnuté jeho podanie, došlo k porušeniu jeho uvedených práv.

4. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa zisťoval, či ochranu jeho právam, porušenie ktorých namietal (t. j. najmä právu práv podľa čl. 14 a čl. 16 paktu a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), neposkytujú všeobecné súdy na základe

opravných prostriedkov jemu dostupných, ktoré možno považovať za účinné právne prostriedky nápravy namietaného porušenia označených práv.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa podľa stabilnej súdnej praxe [pozri napríklad rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 27. septembra 2001 sp. zn. 5 Cdo 102/01] rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „OSP“). K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím (II. ÚS 102/04).

V inej veci najvyšší súd v odôvodnení uviedol (rozsudok najvyššieho súdu z 28. februára 2001 sp. zn. 2 Cdo 114/2000): *„Podľa § 237 písm. f) O. s. p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, a tiež zakladá samostatný dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. a) O. s. p. aj vtedy, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.“*

Dovolací súd má vždy povinnosť prihliadnuť na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 OSP a popri skúmaní podmienok prípustnosti podľa § 238 OSP sa vždy zaoberá aj prípadnou prípustnosťou dovolania z dôvodu závažných procesných väd konania vymenovaných v § 237 OSP.

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa ústavný súd konštatoval, že nevyužil v danej veci dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok podľa § 236 a nasl. OSP, konkrétne s poukazom na dôvod uvedený v § 237 písm. f) OSP (postupom súdu bola účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom), ktoré možno v súlade s § 243b ods. 1 OSP v nadväznosti na argumentáciu uvedenú v jeho sťažnosti považovať za účinný právny prostriedok nápravy namietaného porušenia jeho práv.

Aj doterajšia súdna prax najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho potvrdzuje, že dovolanie je v prípadoch zmätočnosti konania, ktorá spočíva okrem iného aj v odňatí možnosti konať pred súdom, efektívnym prostriedkom ochrany práv účastníkov občianskeho súdneho konania (z publikovanej judikatúry je to R 50/97, z nepublikovanej judikatúry je to rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 43/98 z 25. marca 1999).

Nevyužitie tejto zákonnej možnosti účinnej ochrany práv sťažovateľa nemožno nahradzovať sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie až vtedy, ak fyzická osoba (alebo právnická osoba) nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv.

Podľa stabilnej judikatúry ústavného súdu ústavný súd nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol domôcť ochrany v konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovolenými a Občianskym súdnym poriadkom ustanovenými procesnými úkonmi (podobne napríklad I. ÚS 85/97, I. ÚS 89/97).

5. Dovolanie z dôvodu uvedeného v § 237 písm. f) OSP (postupom súdu bola účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom) ústavný súd považuje za účinný právny prostriedok nápravy porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 31/00) a opierajúc sa aj o stabilizovanú judikatúru najvyššieho súdu tiež ďalších sťažovateľom označených základných práv, ktorých porušenie namieta.

Na základne uvedeného ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ dovolanie proti napadnutému uzneseniu krajského súdu nepodal a priamo sa obrátil na ústavný súd so sťažnosťou, v ktorej tvrdí také porušenie jeho procesných oprávnení, ktoré napĺňajú prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) OSP. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby si účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd, naopak, čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých účastníkovi dostupných a účinných prostriedkov nápravy.

6. Vychádzajúc z týchto právnych záverov a skutkového stavu opísaného sťažovateľom ústavný súd dospel k záveru, že v prípade jeho sťažnosti nie je daná jeho právomoc [čl. 127 ods. 1 ústavy v spojení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde a v spojení s § 237 ods. 1 písm. f) OSP]. Preto sťažnosť odmietol pre nedostatok právomoci už po jej predbežnom prerokovaní.

7. Pokiaľ ide o námietku porušenia ustanovení Všeobecnej deklarácie ľudských práv obsiahnutú v sťažnosti sťažovateľa, ústavný súd opakovane judikoval, že Všeobecná deklarácia ľudských práv má povahu politického dokumentu, a nie medzinárodnej zmluvy, ktorá by bola Slovenskou republikou ratifikovaná a vyhlásená v Zbierke zákonov Slovenskej republiky spôsobom ustanoveným zákonom. Nejde teda o medzinárodnú zmluvu o ľudských právach a základných slobodách v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy. Predmetom konania pred ústavným súdom preto nemôže byť sťažnosť, resp. časť sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie práv priznaných Všeobecnou deklaráciou ľudských práv (obdobne napr. III. ÚS 15/01, III. ÚS 55/02, III. ÚS 109/02).

8. K namietanému porušeniu označených ustanovení zákona o zdravotnej starostlivosti a antidiskriminačného zákona považuje ústavný súd za potrebné uviesť, že ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) má svoje špecifické právomoci, v rámci ktorých môže rozhodovať iba o porušení základných práv alebo slobôd sťažovateľov, a preto sa v konaní pred ústavným súdom nie je možné domáhať vyslovenia porušenia tých práv, ktoré fyzickým osobám a právnickým osobám ustanovuje zákon. Úlohou ústavného súdu je predovšetkým zistiť, či napadnutým rozhodnutím mohlo dôjsť k zásahu do základných práv alebo slobôd zaručených ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou, pričom vychádza z toho, že nie každá nezákonnosť musí mať nevyhnutne za následok protiústavnosť.

9. Čo sa týka tej časti návrhu na rozhodnutie, ktorou sa sťažovateľ domáha uloženia v ňom špecifikovaných povinností označeným fyzickým osobám a právnickým osobám, je zrejmé, že sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prijal v konaní o sťažnosti rozhodnutie, na ktoré v tomto type konania nie je oprávnený. Keďže citovaný návrh sťažovateľa ide nad

rámec právomoci ústavného súdu (čl. 127 ods. 2 ústavy), je potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu. Navyše subjekty, ktorým majú byť v zmysle petitu sťažnosti uložené predmetné povinnosti, nie sú sťažovateľom označené ako účastníci konania, proti ktorým smeruje jeho sťažnosť.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, že sťažnosť ako celok odmietol už po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Z toho dôvodu považoval už ústavný súd za bezpredmetné zaoberať sa žiadosťou sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní o jeho sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. júna 2006